

Utan spaning – ingen aning!

Underlag för omvärldsspaning och behovsinventering inför 2023

Har du uppdrag att omvärldspana? Kanske kan detta vara till stöd!

Omvärldsbevakning och egen analys är ett viktigt moment för att förstå sina förutsättningar att leda och styra verksamhet i önskad riktning. Många kommuner och regioner gör under hösten omvärldsspaningar efter händelser, trender och utmaningar som kan komma att få betydelse för verksamheterna och för alla flickor, pojkar, kvinnor och män i Sverige.

Så även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som företräder medlemmarnas intressen genom bland annat kontakter med riksdag, regering och statliga myndigheter.

Fokus folkhälsa – och andra horisontella sakområden

Vi tänker att vårt underlag från SKRs sektion *Hälsa och jämställdhet* även kan vara ett stöd till er strategier inom kommuner och regioner inför era fortsatta omvärldsspaningar. Det är förstås inte en fullständig omvärldsspaning. Du känner nog till betydligt mer som kan komma att påverka din organisations verksamhet.

Fokus i detta arbetsmaterial är framförallt **folkhälsområdet**. Det berör också **jämställdhet, mänskliga rättigheter och barnets rättigheter** - områden som bidrar till mer jämlik hälsa och välbefinnande i befolkningen, och därmed till arbetet för att nå målen i Agenda 2030.

OBS! Detta är ett arbetsmaterial som vi väljer att dela med oss av till er strategier inför fortsatta omvärldsspaningar.

Fokus: Nationella företeelser från 2022 och framåt som kan påverka kommuner och regioner.

Vårt syfte med omvärldsspaningen

Genom omvärldsspaningen vill vi ligga steget före så att vi kan göra analyser och viktiga strategiska avvägningar för vår verksamhet, så att det blir till stöd till våra medlemmar. Sammanställningen har flera användningsområden, t.ex. att utgöra:

- underlag i vår intressebevakning och dialog med externa aktörer
t ex kring behov av satsningar, utredningar och författningsändringar
- underlag för politiska beredningar, verksamhetsplanering, utformning av våra tjänster
- underlag för fortsatta omvärldsspaningar inom kommuner och regioner

Tips !

Stöd och verktyg för omvärldspaningar i praktiken

På SKR:s webb kan du få [konkreta tips](#) om hur du kan arbeta med omvärldsbevakning och diskutera trender, drivkrafter och utmaningar på hemmaplan. Här finns också lärande exempel från fyra kommuner samt tio trender som kan komma att få stor betydelse för det kommunala och det regionala uppdraget.

Se tidigare års omvärldsspaningar – horisontella sakområden

Här finns fler exempel på [tidigare års beslut](#) kring nationella reformer och strategier samt pågående utredningar och regeringsuppdrag

Dokumentets färgade rutor

Gråa rutor – tid för egna reflektioner

När SKR:s sektion för hälsa och jämställdhet har använt detta dokument har vi lagt till egna reflektioner (de gråa rutorna) kring de olika delarna. Dessa har vi i detta dokument tagit bort då de är för internt bruk inför kommande planering. Lägg gärna till dina reflektioner för hur områdena kan påverka din organisations verksamhet, dess övergripande mål och olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män som bor eller verkar i din kommun eller region.

Exempel på reflektioner

Flera utredningar är klara under 2022 eller blir klara 2023-2025. Hur kommer de att påverka kommuner och regioner? Kommer förslagen förstärka möjligheterna till främjande, förebyggande och kompenserande åtgärder som bidrar till att stärka jämställdheten mellan kvinnor och män, och minska hälsoklyftorna mellan olika grupper? Underlättar de välfärdsuppdragen? Innebär de ökade krav eller finns risk för målkonflikter? Hur påverkas samverkan inom och mellan olika aktörer? Hur påverkas alla flickor, pojkar, kvinnor och män som bor i Sverige? Får alla grupper, oavsett situation och bakgrund, bättre och mer jämlika möjligheter i livet? Och sina mänskliga rättigheter tillgodosedda?

Orange rutor – fakta

Fakta, bakgrund m.m.

I dessa rutor finns mer fakta och bakgrund till exempelvis regeringens utredningar eller uppdrag till myndigheter. De kan också innehålla tips på mer läsning.

Gula rutor – nationella överenskommelser samt tips på stöd och skrifter

Överenskommelser mellan stat och SKR - betydelse för folkhälsan, jämställdheten, allas lika rätt

Överenskommelser tas fram då staten och SKR samverkar kring områden som båda parter har identifierat som särskilt viktiga för den fortsatta utvecklingen. Ofta innebär en överenskommelse att medel utbetalas som bidrag till kommuner och regioner i deras utvecklingsarbete inom området.

Innehåll

ÖVERGRIPANDE TRENDER OCH UTMANINGAR	7
SKR:s omvärldsanalyser	7
Övergripande omvärldsanalys – förändringskrafter och trender	7
Ekonomirapporten – förväntad samhällsekonomisk utveckling	7
På gång inom EU – aktuella frågor som påverkar svenska kommuner och regioner	7
ETT AXPLOCK HÄNDELSER 2022-2025	8
Internationellt	8
Årets högnivåmöte för Agenda 2030 - världen är långt ifrån halvvägs till målen	8
Fokus på politik som främjar välbefinnande, inte bara ekonomisk tillväxt	8
WHO:s europeiska strategi för beteendemässiga och kulturella insikter i hälsa 2022-2027	9
WHO:s europeiska handlingsplan för digital hälsa 2023-2030	9
Sveriges ordförandeskap 2023 – Europeiska ministerrådet	9
Förslag - EU:s nya strategi för global hälsa – bättre och mer jämlik hälsa	10
Förslag – EU-strategi för psykisk hälsa 2023	10
Förslag – ny EU-strategi för ökad och bättre cancerscreening – starkt förebyggande	10
Förslag – Europeisk hälsodata för människor och forskning	10
EU:s hälsoprogram EU4 Health 2021-2027	10
Europeisk strategi för vård och omsorg	10
Sverige ordförandeland – nordiska partnerskapet för hälsa och välbefinnande	11
Rapport till FN om barnets rättigheter 2022	11
Ny strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2022-2026	11
Översyn av den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå	11
Nationellt	12
Riksdagsbeslut - nya lagar	12
Ändring i skollagen - förskola för fler barn	12
Tydligare och utökade krav på pedagogisk omsorg	12
Ökad trygghet och studiero i skolan	12
Stärkt elevhälsa samt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning	12
Tobak - Hårdare regler för nya nikotinprodukter	12
Uppmaning till regeringen - hälsofrämjande insatser i primärvårdens grunduppdrag	13
Propositioner och skrivelser från regeringen till riksdagen	13
Regeringsförklaringen och budgetpropositionen för 2023	13
Den första Agenda 2030-skrivelsen till Riksdagen	13
Ny ANDTS-strategi	13
Förslag - höjd skatt på alkohol och tobak	14
Förstärkt spelreglering – skydda unga och personer med spelproblem	14
Uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	14
Förslag till ny lag - kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete	14
Myndigheter, kommuner och regioner föreslås lämna uppgifter till Institutet för MR	14

Del- och slutbetänkanden till regeringen.....	15
Nationella samordnaren för Agenda 2030 – stärk styrningen.....	15
Slutbetänkande Vår demokrati – Vår demokrativärd att värna varje dag.....	15
Slutbetänkande - stärkt välfärd och jämlikt samhälle	16
Slutbetänkande – öka den ekonomisk jämställdheten mellan kvinnor och män	16
Ökad fysisk aktivitet - inför daglig rörelse som en del av skolans läroplan	16
Fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning.....	16
Alla tiders föräldraskap – ett stärkt skydd för barns familjeliv	16
Slutbetänkande Förslag till ny socialtjänstlag - mer fokus på förebyggande.....	16
Förslag till ny äldreomsorgslag – ökad kvalitet och jämlikhet	17
Sänk tröskeln till en god bostad.....	17
Slutbetänkande - ökad tillgänglighet och delaktighet i sin vård	17
Samsjuklighet – samordnade insatser vid skadligt bruk, beroende, psykiatrisk diagnos	17
Brott mot välfärden.....	17
Småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker	17
Regeringens utredningar som redovisas 2023 – 2025	18
Barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter.....	18
Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolan.....	18
Tryggt och säkert för alla i förskolan, skolan och fritidshemmet	18
Öppen fritidsverksamhet för ungdomar – mer tillgänglig och jämlik	18
Användningen av lustgas i berusningssyfte – skydd för barn och ungas hälsa	18
En uppväxt fri från våld.....	19
Skyddet för utsatta kvinnor ska stärkas ytterligare.....	19
Förebygga brott – Utbyte av information mellan skola och socialtjänst	19
Ungdomskriminalitetsnämnder – en ny ordning för att förebygga brottslighet	19
Enklare att göra digitala vårdärenden åt sina barn – boka läkare, förnya recept	19
Digital vård – en del av en mer sammanhållen primärvård	19
En trygg sjukförsäkring – tre nya utredningar	20
Utvärdering av vaccinering mot covid-19.....	20
Nya nationella strategier – beslutade.....	20
Nationell handlingsplan för att implementera den europeiska barngarantin	20
Första nationella strategin för anhöriga som vårdar eller stödjer närstående	20
Nationellt våldsförebyggande program – mäns våld mot kvinnor	20
En nationell hemlöshetsstrategi 2022-2026 – stöd till kommuner.....	20
Nationell handlingsplan för hållbar regional utveckling i hela landet 2022-2024	21
Nya nationella strategier – på gång	21
Ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention.....	21
Nationell handlingsplan för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	21
Nationell strategi mot hiv och aids ska uppdateras	21
Andra regeringsuppdrag till myndigheter.....	22

Alla länsstyrelser får ett tydligare folkhälsoupdrag – god och jämlik hälsa	22
Nationellt hälsovårdsprogram för alla barn och unga	22
Ökad fysisk aktivitet och bättre matvanor – jämlik hälsa barn och unga	22
Ny kunskapsplattform – inne- och utemiljöer för fysisk aktivitet	22
Ny insamlingsmetod för undersökningen av barns levnadsförhållanden	22
Vidareutveckling av familjecentraler – mer hälsofrämjande och förebyggande	23
Utvärdering av ungdomsmottagningarnas arbete kring psykisk hälsa	23
Gemensam webbportal ska stärka studenters psykiska och fysiska hälsa	23
Föräldraskapsstödsprogram – utökat generellt statsbidrag till kommuner	23
Slutredovisning - Nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd	23
Brotts- och våldsförebyggande föräldraskapsstöd 2022-2023 – en del av strategin	24
Psykisk hälsa och suicidprevention – flera regeringsuppdrag	24
Främjande av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – SRHR	24
Hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning – SoL och LSS	25
Äldre hbtqi-personers hälsa, vård och omsorg ska kartläggas	25
Nationella minoriteterna och samernas hälsa och rättigheter – kunskapsstöd	25
Bättre information och kunskap - elevers rättigheter	26
Kunskapslyftet för barnets rättigheter	26
Gemensamt utvecklingsarbete ska motverka att ensamkommande barn försvinner	26
Uppföljning av de jämställdhetspolitiska delmålen – utbildning och obetalt arbete	26
Förutsättningar för en jämställd rekrytering till välfärden	26
Analys av inkomstskillnader mellan män och kvinnor – breddat uppdrag	27
Könsuppdelad statistik – fokus på hur kön kan samvariera med andra variabler	27
Öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden	27
Stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga – stor betydelse för hälsan	27
Tre uppdrag inom ramen för Sveriges första nationella anhörigstrategi	27
Mer tillgänglig primärvård – stärkt tillsyn kring socioekonomiska skillnader med mera	28
Omställningen till god och nära vård – fler hälsofrämjande insatser och digitala tjänster	28
Vård- och hälsocentralers arbete - främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa	28
Rådet för hållbara städer ska stärka kommunernas förutsättningar	28
Regional tillväxt - långsiktig satsning till kommuner med socioekonomisk utmaning	28
Regional tillväxt - hållbar utveckling 2019-2023	29
Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten	29
Desinformation om socialtjänsten ska motverkas	29
Delmos avvecklas - förstärkning av myndigheters arbete mot segregation	29
Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete – flera regeringsuppdrag	30
Stärkt arbete mot rasism – flera åtgärdsprogram och regeringsuppdrag 2022-2024	30
Förebyggande arbete mot våld i nära relationer – flera regeringsuppdrag	31
Allergiska besvär – stärk det förebyggande arbetet och främja en jämlik vård	31
Samordning av det nationella arbetet med att bekämpa cancer	31
Förbud mot livsmedelsförpackningar med skadliga effekter på miljön och folkhälsan	32

Stöd och verktyg – styrning, ledning och uppföljning	32
SCBs lägesbild - hur lever Sverige upp till målen i Agenda 2030?	32
Analysera synergier och målkonflikter med Agenda 2030 - kommuner	32
Lokalt och regionalt stöd – Tema folkhälsa	32
Stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet – samordning mellan myndigheter	33
Stöd i arbetet med att främja hälsa och förebygga ohälsa – god och nära vård	33
Skolbarns hälsovanor – resultaten presenteras för första gången på regional nivå	33
Pilot Pep Kommun – strukturellt arbete kring barns hälsa – matvanor och rörelse	33
Nytt webbstöd för prövning av barnets bästa	33
Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling – jämlika livsmiljöer	33
Föräldraskapsstöd - indikatorer, kvalitetsmätning och uppföljning	34
Indikatorer för aktivt och hälsosamt åldrande i Norden	34
Nyinrättat kompetenscentrum för äldreomsorg	34
Framgångsfaktorer för att stödja social innovation – komplexa samhällsutmaningar	34
SKRs satsningar - ett mer hälsofrämjande samhälle	34

ÖVERGRIPANDE TRENDER OCH UTMANINGAR

SKR:s omvärldsanalyser

Övergripande omvärldsanalys – förändringskrafter och trender

Globalisering, demografi, klimat, teknik, och värderingar är områden där förändringar starkt påverkar människor och samhällen. Läs mer i [Vägval för framtiden: utmaningar mot år 2030](#), framtagen av SKR, Kairos Future och representanter från kommuner och regioner.

Rapporten lyfter även 10 trender i spåren av dessa förändringskrafter. Trender som kan komma att få stor betydelse för det kommunala och det regionala uppdraget. Här finns också en film om innehållet i analysen och annat stöd till era egna omvärldsanalyser.

Trender fram mot år 2030

1. Ökat behov av livslångt lärande
2. Användare driver teknisk utveckling
3. Nya livsmönster påverkar platsbundenhet
4. Hållbarhetsarbete ger konkurrensfördelar
5. Välfärdsbrottslighet slukar allt mer resurser
6. Ökad polarisering och utsatthet
7. Det lokala och regionala handlingsutrymmet utmanas
8. Tillitens betydelse uppmärksammas allt mer
9. Komplexa samhällsutmaningar kräver nya arbetssätt
10. Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet

Ekonomirapporten – förväntad samhällsekonomisk utveckling

[Ekonomirapporten](#) kommer ut två gånger per år och belyser kommunernas och regionernas ekonomiska situation och förutsättningar. [Höstens rapport](#) publiceras 15 december pga valår. [Tidigare utgåvor](#) innehåller bl.a. avsnitt om;

- Vikten av hälsofrämjande och förebyggande arbete med koppling till ekonomi (2022)
- Nära vård och kostnadseffektiva arbetssätt för barn och ungas hälsa, den hälsofrämjande Salutsatsningen för barn och unga, Geografiska befolkningsuppdrag i primärvården (2021)
- Samverkansformer för psykisk hälsa, Befolkningens hälsa, Coronapandemin (2020)
- Hälsoekonomi - tandhälsa, äldreomsorg, Riktade förebyggande insatser i samverkan (2019)

Utdrag från dessa sex rapporter hittar du i [Förebygga eller reparera? Ekonomi och hälsa](#)

Mer ofta ger SKR ut [Cirkulär om ekonomi](#) till kommuner och [EkonomiNytt](#) till regionerna, med information om nya betydande förutsättningar för verksamheten som rekommendationer, tolkningar av nya lagar och information om avtal.

På gång inom EU – aktuella frågor som påverkar svenska kommuner och regioner

SKR:s skriftserie På gång inom EU innehåller aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner och regioner. Utgåvan för hösten 2022 presenteras 24 oktober på [SKRs webb](#).

ETT AXPLOCK HÄNDELSER 2022-2025

Här redovisas ett urval händelser som kan påverka sektionens ansvarsområden, exempelvis en kommande, pågående eller nyligen avslutad utredning, ändring i författning eller organisation. Det kan också vara ett politiskt utspel som har betydelse för kommuner och regioner inom områdena *jämlig hälsa/folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter inkl. barnets rättigheter* samt *försäkringsmedicin* (sjukskrivning och rehabilitering).

Internationellt

Årets högnivåmöte för Agenda 2030 - världen är långt ifrån halvvägs till målen

[Årets högnivåmöte](#), High Level Political Forum (HLPF), hölls i New York i juli. [FNs uppföljningsrapport](#) kring världens utveckling lyfter stora utmaningar framöver. Flera olika kriser som covidpandemin, klimatkrisen och ökat antal krig och konflikter, får effekter som påverkar alla mål för hållbar utveckling. År av framsteg när det gäller att utrota fattigdom och hunger, förbättra folkhälsan, utbildning och mycket annat, går nu tillbaka. Läs också [EUs uppföljningsrapport 2022](#).

Fokus på politik som främjar välbefinnande, inte bara ekonomisk tillväxt

Behov har lyfts sedan länge av bredare mått än bara ekonomisk tillväxt i form av BNP för att mäta samhällsutvecklingen, och om den har skett på ett sätt som inte äventyrar kommande generationers möjlighet till välfärd. Nya Zeeland var det första landet i världen som ersatte BNP med mått som handlar om nationens välmående.

Nu lyfts alltmer "Economy of Wellbeing" som politisk inriktning och styrningsstrategi för en bättre balans mellan de sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling. Den sätter människors och planetens välbefinnande i centrum för politik och beslutsfattande. Nya Zeeland och Storbritannien har nu antagit nationella wellbeing-program och budgetar.

Exempel på andra initiativ:

- Finland har 2022 etablerat en internationell [High Level Group on the Economy of Wellbeing](#) i syfte att samla internationell och multisektorieell expertis för att utveckla *Economy of Wellbeing* som verktyg för beslutsfattande. Sedan 2021 finns också en nationell styrgrupp inom det finska Social- och hälsovårdsdepartementet som ska ta fram en nationell handlingsplan för att göra välfärdsekonomin till en del av beslutsfattandet i regeringen.
- [The Wellbeing Economy Governments](#) (WEGo), ett samarbete som möjliggör regeringsövergripande engagemang. Grundare är regeringarna i Skottland, Island och Nya Zeeland. Andra länder är Wales och [Finland](#). Gruppen lanserades formellt vid OECD:s världsforum i Incheon, Sydkorea, 2018.
- [Wellbeing Economy Alliance](#) (WEAll) bidrog till starten av [WEGo](#) och stödjer partnerskapet genom kunskap och evidens kring temat, bl.a. Wellbeing Economy Policy Design Guide. [How to design economic policies that put wellbeing of people and the planet first](#).

- [WHO:s initiativ 2022](#) för att placera välbefinnande i centrum för ekonomisk återhämtning. Att investera i folkhälsopolitik leder till förbättringar, inte bara i jämlikhet i hälsa, utan också till större fördelar för samhällets, ekonomins och planetens välbefinnande.
- Förslag från [Europeiska unionens råd](#) (ministerrådet) till medlemsländerna att inkludera ett Economy of Wellbeing-perspektiv horisontellt i nationella riktlinjer och politik, och att sätta människor och deras välbefinnande i centrum för policyutformning.
- [OECDs forskning och ramverk](#) för att mäta välbefinnande och framsteg.
- De nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan, [Nordiska ministerrådet](#), har tagit fram analysen "Towards a nordic wellbeing economy" i syfte att bidra till dialog kring hur de nordiska länderna kan använda Wellbeing Economy och stödja den nordiska visionen för 2030, och därigenom förbättra livet för människor i Norden.
- [Svenska regeringens mått på välstånd](#). Sedan 2017 är BNP kompletterat med andra mått på välstånd, uppdelat på ekonomiskt, miljömässigt och socialt välstånd (självskattad hälsa, tillit, utbildningsnivå m.m.). Redovisas årligen i den ekonomiska vårproposition som år 2022 bl.a. lyfter att välståndet i huvudsak har förbättrats, men att det finns skillnader mellan grupper i samhället för vissa av de sociala indikatorerna (sid 53-61).

Din/er analys och reflektion:

WHO:s europeiska strategi för beteendemässiga och kulturella insikter i hälsa 2022-2027

WHO Region Europa har lagt fram [European regional action framework for behavioural and cultural insights for health](#). Individuellt beteende och socialt sammanhang står tillsammans för 60 % av de faktorer som är avgörande för människors hälsa. Ändå är beteendemässiga och kulturella insikter i hälsa underutnyttjade. Användningen av dessa insikter i policyplanering, åtgärder och kommunikation, bidrar till bättre hälsa och minskad ojämlikhet.

WHO:s europeiska handlingsplan för digital hälsa 2023-2030

[Regional digital health action plan for the WHO European Region](#) belyser digital teknik som en nyckelfaktor för hälsa, både direkt och genom deras interaktion med andra faktorer som påverkar folkhälsan. Planen ska stödja länder i att skala upp digital omställning för bättre hälsa, samtidigt som de respekterar värderingarna rättvisa, solidaritet och mänskliga rättigheter.

Sveriges ordförandeskap 2023 – Europeiska ministerrådet

Ordförandeskapet i Europeiska unionens råd, även kallat [ministerrådet](#), roterar mellan EU:s 27 medlemsländer var sjätte månad. Våren 2023 är [Sverige ordförande](#) vilket innebär att leda arbetet i rådet samt företräda rådet i förbindelserna med övriga EU-institutioner. Under ordförandeskapet leds ca. 2 000 möten i Bryssel och Luxemburg, och cirka 150 informella [möten runt om i Sverige](#). Läs den [politiska inriktningen för Sveriges ordförandeskap](#).

Förslag - EUs nya strategi för global hälsa – bättre och mer jämlik hälsa

I höst lägger EU-kommissionen fram ett utkast till en ny [EU-strategi för global hälsa](#). När [Sverige](#) tar över ordförandeskapet för EUs ministerråd, väntas den reviderade strategin bli föremål för behandling. Ett öppet samråd i Sverige har genomförts via EU-kommissionens representationskontor tillsammans med Utrikesdepartementet, Socialdepartementet och SIEPS i Europahuset. Även SKR deltog.

Förslag – EU-strategi för psykisk hälsa 2023

EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har tillkännagivit ett nytt [initiativ om psykisk hälsa](#) som ska läggas fram 2023. I [avsiktsförklaringen](#) kallade hon det nya initiativet för "en övergripande strategi för psykisk hälsa".

Förslag – ny EU-strategi för ökad och bättre cancerscreening – stärkt förebyggande

Inom ramen för EU:s plan mot cancer, har EU-kommissionen tagit fram förslag till en [ny strategi](#) så att medlemsländerna kan underlätta för fler människor att genomgå cancerscreening. Med fokus på arbete mot ojämlikhet och stärkt förebyggande genom tidig upptäckt, ska antalet screeningtillfällen öka och fler målgrupper och cancerformer täckas in. Se fler initiativ inom den [Europeiska hälsounionen](#).

Förslag – Europeisk hälsodata för människor och forskning

EU-kommissionen har lanserat ett förslag till det [europeiska hälsodataområdet](#) när det gäller hur människor kan få vård över hela Europa, en av hörnstenarna i en stark europeisk hälsounion. Människor ska få kontroll över sina hälsodata och kunna använda dem både i hemlandet och i andra EU-länder. [Kommuner, regioner](#), myndigheter m.fl. kunde till augusti 2022 yttra sig kring remissförslaget.

EU:s hälsoprogram EU4 Health 2021-2027

[Hälsoprogrammet](#) är i först hand EU:s svar på covid-19 pandemin och dess hälsoeffekter, med ett tydligt fokus på återhämtning och motståndskraft. I monetära termer är programmet det största europeiska någonsin, nästan tio gånger mer än tidigare program. En stor del reserveras för hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. [Folkhälsomyndigheten](#) är nationell kontaktpunkt; informerar och sprider resultat av hälsoprogrammets åtgärder.

Europeisk strategi för vård och omsorg

Den [europeiska strategin för vård och omsorg](#) ska säkerställa tillgängliga vårdtjänster av god kvalitet och till rimlig kostnad i hela EU och förbättra situationen för både vårdtagare och vårdare, såväl professionella som anhängigvårdare. Strategin åtföljs av två rekommendationer till medlemsländerna, bl.a. en om översyn av Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg, för att på så sätt förbättra kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden.

Sverige ordförandeland – nordiska partnerskapet för hälsa och välbefinnande

Under 2022-2023 är [Sverige ordförande](#) för [The Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Wellbeing](#), NDPHS, med medlemmar som WHO, EU och Nordiska ministerrådet. Även myndigheter som Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen deltar. Syftet är att stödja stabilitet, välbefinnande och hållbar utveckling i regionen. Målen är att minska spridning av smittosamma sjukdomar, förebygga icke smittosamma, stärka människors sociala välbefinnande och främja socialt gynnsamma levnadsätt.

Rapport till FN om barnets rättigheter 2022

[Institutet för mänskliga rättigheter](#) som inrättades i januari 2022, ska främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna på nationell nivå. Institutet som är oberoende från regeringen, har lämnat sin första [rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter](#), med sju områden för kommittén att ta med i överläggningar med Sveriges regering för att säkerställa barnets rättigheter.

- Civilsamhället, inklusive barn, har fått möjlighet att skicka in synpunkter. Resultatet syns i rapporten "[Hör barnens röst](#)", ett samarbete mellan 31 barnrättsorganisationer och som projektlets av UNICEF Sverige. Rapporten är helt baserad på barns egna berättelser, utan vuxnas analys eller tolkning.

Ny strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2022-2026

Regeringen ger Sida i uppdrag att fortsatt stärka arbetet för global jämställdhet, kvinnors och flickors rättigheter och livsvillkor världen över. I [strategin](#) lyfts vikten av att motverka diskriminering och könsstereotypa normer samt alla former av könsrelaterat våld. Sida ska också bidra till kvinnorättsorganisationer och feministiska rörelsers möjligheter att verka.

Översyn av den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå

De europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, Council of European Municipalities and Regions (CEMR), inledde under 2021 en översyn av den [europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män](#) på lokal och regional nivå (CEMR-deklARATIONEN) från 2006. DeklARATIONEN omfattar alla aspekter av verksamheten, såväl det politiska arbetet som arbetsgivarfrågor och servicen till invånarna. Beslut om att ställa sig bakom deklARATIONEN fattas av kommunens eller regionens politiska ledning.

Din/er analys och reflektion:

Nationellt

Riksdagsbeslut - nya lagar

Nya lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2022

[Regeringens sammanfattning](#) av viktiga lagar och förordningar som träder i kraft kring halvårsskiftet 2022.

Ändring i skollagen - förskola för fler barn

För att öka deltagandet i förskolan blir varje hemkommun skyldig att ta kontakt med vårdnadshavarna och upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola - från att barnet ska fylla tre år, och sedan löpande t.o.m. att barnet fyller sex år. [Lagändringarna](#) gäller från juli 2022, och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter 1 juli 2023.

Tydligare och utökade krav på pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg är ett alternativ till förskola och fritidshem som ska förbereda barnen för utbildning inom skolväsendet. Riksdagen sa ja till regeringens förslag till tydligare och utökade krav på den pedagogiska omsorgen. Förslagen syftar till att stärka kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg. Lagändringarna börjar gälla [januari 2023](#).

Ökad trygghet och studiero i skolan

Förslag för att öka tryggheten och studieron i skolan i syfte att nå högre kunskapsresultat, innebär bl.a. att användning av mobiltelefoner regleras och att all personal får göra det som är befogat för att öka studieron, t.ex. ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Ordningsreglerna ska regelbundet följas upp tillsammans med eleverna. Lagändringarna gäller från [augusti 2022](#).

Stärkt elevhälsa samt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Elevhälsans arbete ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser. En garanti för tidiga stödinsatser i svenska, svenska som andraspråk och matematik inom grundsärskolan ska också införas. Lagändringarna gäller från [juli 2023](#), med undantag för ändringen om en garanti för tidiga stödinsatser som gäller från juli 2024.

Tobak - Hårdare regler för nya nikotinprodukter

Riksdagen sa i huvudsak ja till regeringens förslag om skärpta regler kring tobaksfria nikotinprodukter, men nej till förbud mot smaksättning av e-cigarett. Ett fullgott kunskapsunderlag bör inväntas innan hårdare reglering införs och flera myndigheter har nyligen fått uppdrag kring kunskapssammanställningar om olika tobaks- och nikotinprodukters skadeverkningar. Reglerna gäller från [augusti 2022](#).

Regeringen fick också en uppmaning om att se över frågan om att göra det straffbart att ge eller sälja tobaks- och nikotinprodukter till personer under 18 år.

- [Folkhälsomyndigheten](#) har tagit fram vägledning till kommuner och polismyndigheten för tillsyn över handel med tobaksfria nikotinprodukter.

Uppmaning till regeringen - hälsofrämjande insatser i primärvårdens grunduppdrag

I samband med beslutet i november 2020 kring inriktning för en god, nära och tillgänglig vård - en [primärvårdsreform](#) - riktade riksdagen samtidigt ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med ett förslag där [hälsofrämjande insatser](#), rehabilitering och uppsökande arbete ingår i primärvårdens grunduppdrag. Ärendet är inte slutbehandlat.

Propositioner och skrivelser från regeringen till riksdagen

Skillnad mellan en proposition och en skrivelse

Propositioner är förslag till nya lagar och lagändringar.

Skrivelser har en mer redogörande karaktär och innehåller inte förslag till riksdagsbeslut.

Regeringsförklaringen och budgetpropositionen för 2023

En ny regering är nu presenterad. Läs [regeringsförklaringen](#) här. Vid regeringsskifte ska regeringen lämna [budgetpropositionen](#) inom tre veckor efter att den har tillträtt, dock senast 15 november. Om det inte är valår ska den lämnas senast 20 september. Läs mer här hur [riksdagen](#) sedan beslutar om statens budget.

Den första Agenda 2030-skrivelsen till Riksdagen

Regeringen ska vartannat år presentera en [skrivelse](#) till Riksdagen om hur det går med genomförandet av Agenda 2030. Bedömningen är att Sverige har goda förutsättningar att nå de globala målen i för hållbar utveckling och flera delmål har redan uppnåtts. Samtidigt har Sverige stora utmaningar och på många områden krävs fortsatta insatser. Sverige behöver öka takten i omställningen till ett hållbart samhälle. Se gärna SCBs statistiska lägesbild, sid 32.

Ny ANDTS-strategi

Regeringen överlämnade i mars en [skrivelse](#) om en ny strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar för perioden 2022–2025. Strategin breddas jämfört med tidigare och inkluderar även spelberoende, narkotikaklassade läkemedel och tobaksfria nikotinprodukter. Det övergripande målet föreslås kompletteras av en målstruktur med sju långsiktiga mål som anger inriktningen för arbetet samt prioriterade insatsområden som ska vägleda arbetet under strategiperioden.

Förslag - höjd skatt på alkohol och tobak

Regeringen föreslår i [propositionen](#) att skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, rökto bak, snus, tuggtobak och övrig tobak höjs med ca. 3 procent utöver omräkningen med hänsyn till förändringen i konsumentprisindex fr.o.m. den 1 januari 2023, och med ytterligare cirka 1 procent utöver omräkningen fr.o.m. den 1 januari 2024.

Förstärkt spelreglering – skydda unga och personer med spelproblem

Regeringen överlämnade i maj en [proposition](#) med förslag om en förstärkt spelreglering. Syftet är att säkerställa ett starkt konsumentskydd och en långsiktig hållbar spelmarknad. Ett av förslagen handlar om krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel för att skydda barn och unga samt personer med spelproblem från marknadsföring av riskfyllda spelformer. De flesta ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Den [första skrivelsen](#) där regeringen redovisar en fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, konstaterar att utvecklingen på hela området är svårbedömd. Vissa positiva tendenser syns, bl.a. vad gäller återfallsförebyggande insatser och utsatthet för våld. Ytterligare indikatorer behövs för att följa utvecklingen och det är angeläget att förebyggande metoder och arbetssätt inom området tas fram och utvärderas.

Förslag till ny lag - kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

[Regeringen](#) föreslår att en ny lag ska införas nästa år för att säkerställa och förtydliga kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete. Enligt förslaget ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten, ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också inrätta en samordningsfunktion av lokalt brottsförebyggande arbete. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Myndigheter, kommuner och regioner föreslås lämna uppgifter till Institutet för MR

Regeringen har beslutat om en [proposition](#) som föreslår att statliga förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att lämna uppgifter till Institutet för mänskliga rättigheter om vilka åtgärder som har vidtagits i den egna verksamheten för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Institutet behöver insyn för att ha möjlighet att undersöka hur rättigheterna respekteras och förverkligas. Lagändringen föreslås träda i kraft september 2022.

Mer information – lagstiftning m.m.

Så här går det till när [lagar beslutas](#). Sveriges grundlagar, tagna beslut i riksdagen, beslut på gång, förslag från regeringen m.m. hittar du [här](#).

Del- och slutbetänkanden till regeringen

Statens offentliga utredningar

Innan regeringen lägger fram ett lagförslag tillsätts ofta en särskild utredare eller en kommitté, som får i uppdrag att utreda en viss fråga. Resultatet samlas i en rapport som kallas betänkande och som publiceras i serien Statens offentliga utredningar, SOU.

Nationella samordnaren för Agenda 2030 – stärk styrningen

Samordnaren ska stärka, främja och fördjupa olika samhällsaktörers arbete med Agenda 2030 för hållbar utveckling. Ett särskilt fokus är barn och ungas perspektiv och delaktighet, samt dem som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Slutredovisning senast mars 2024.

- I delredovisningen [Ett tydligare ledarskap för hållbar utveckling](#) lämnas förslag inom tre övergripande områden: tydligare styrning av det nationella arbetet, en anpassning av de ekonomiska ramverken samt säkrad långsiktig finansiering av data för hållbar utveckling.

Två av flera pågående initiativ kring barn och unga är:

- [System för hälsofrämjande insatser för barn och unga](#). Hur skapas främjande system för barn och ungas välbefinnande? Syftet är att pröva en ny infrastruktur för dialog och utveckling, som kopplar ihop lokal, regional och nationell nivå. Tre regioner och flera kommuner deltar. [Workshops](#) pågår.
- [Regional samordning av myndigheters stöd till kommuner och regioner](#). En modell utvecklas och prövas med målet att myndigheters stöd bättre ska bidra till att stärka kommunerna och regionernas kapacitet att arbeta främjande och förebyggande. Fem länsstyrelser, sju myndigheter, ett urval kommuner och regioner deltar.

SKR:s stöd till kommuner och regioner - Agenda 2030

- [SKR - lokalt och regionalt Agenda 2030-arbete](#): rapporter, skrifter, filmade teoripass - ledarskap, styra med Agenda 2030, öppna jämförelser, [uppföljning på lokal och regional nivå i Kolada](#) m.m.
- [Glokala Sverige – stöd i spridning av kunskap och engagemang](#). SKR och Svenska FN-förbundets satsning 2018-2023. Kunskapsstöd, metodhandbok, digital plattform för kunskaps- och erfarenhetsutbyte m.m. erbjuds. Över 200 kommuner och regioner deltar. Fler är välkomna. Snart öppnar ansökan för nya medlemmar 2023.

Slutbetänkande Vår demokrati – Vår demokrativärd att värna varje dag

I slutbetänkandet (SOU 2022:28) presenterar [Kommittén Demokratin 100 år - samling för en stark demokrati](#) förslag för att fortsätta stärka demokratin, bl.a. att inrätta en nationell demokratifunktion och att fler myndigheter får demokrati inskrivet i sin instruktion. Huvuduppgiften för Kommittén har varit utåtriktade aktiviteter för att uppmärksamma och stärka demokratiarbetet i hela Sverige. Sista dag för remissvar är 25 november 2022.

Slutbetänkande - stärkt välfärd och jämlikt samhälle

[Välfärdskommissionens 2020-2021](#) har slutredovisat uppdraget att identifiera och analysera konkreta åtgärder som kan stärka kommunsektorns förmåga att tillhandahålla välfärdstjänster av god kvalitet i framtiden. Välfärdens utmaningar kan inte lösas av en enskild part, utan kräver ett nära samarbete mellan stat, kommuner, regioner och arbetstagarorganisationer. Konkreta åtgärder har identifierats, flera har påbörjats och i vissa fall slutförts.

Slutbetänkande – öka den ekonomisk jämställdheten mellan kvinnor och män

[Kommissionen](#) för jämställda livsinkomster har lämnat förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslag finns bl.a. om att Jämställdhetsmyndigheten regelbundet ska göra jämställdhetsanalyser över livsinkomster och att SCB ska analysera ekonomisk jämställdhet för personer med funktionsnedsättning.

Ökad fysisk aktivitet - inför daglig rörelse som en del av skolans läroplan

I sin andra delrapport presenterar [Kommittén för främjande av ökad fysisk aktivitet](#) fem förslag för att förbättra förutsättningarna för rörelse i vardagen. Förslagen omfattar bl.a. en tydligare struktur för arbetet på/mellan statlig, regional och lokal nivå, att fysisk aktivitet blir en del av skolornas läroplaner, att tydligare krav ska ställas på skolgårdars utformning samt Folkhälsomyndigheten få utökade uppdrag kring frågorna. Slutredovisas senast mars 2023.

Fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning

I betänkandet [I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning](#) (SOU 2022:34) lyfts förslag till åtgärder för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning, antingen i gymnasieskolan eller i kommunal vuxenutbildning (komvux). Sista dag för remissvar 28 oktober 2022.

Alla tiders föräldraskap – ett stärkt skydd för barns familjeliv

Utredning lämnar förslag som ska [stärka skyddet för barns familjeliv](#) (SOU 2022:38) i syfte att – med utgångspunkt i barnets bästa – få en mer sammanhållen, könsneutral och jämlik reglering om föräldraskap samt regler om föräldrans ansvar som är som är anpassade till olika familjekonstellationer. Föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. [Remissvar](#) senast januari 2023

Slutbetänkande Förslag till ny socialtjänstlag - mer fokus på förebyggande

Slutbetänkandet [Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag](#) (SOU 2020:47) överlämnades för två år sedan och finns nu hos regeringen efter remissförfarandet. Förslagen innebär en stor omställning av organisering och arbetssätt. De handlar bl.a. om förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering av insatser och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Nuvarande målbestämmelser kring jämlika levnadsvillkor, kompletteras med att socialtjänsten även ska främja människors jämställda levnadsvillkor. [SKRs medskick](#) till regeringen i augusti 2022.

Förslag till ny äldreomsorgslag – ökad kvalitet och jämlikhet

[Lagförslaget](#) föreslår mål om att äldreomsorgen ska ha ett förebyggande perspektiv och inriktas på att vara hälsofrämjande, stödja funktionsförmåga och vara tillgänglig. Förbättringar föreslås också kring samordning, delaktighet och individanpassning, samt för anhöriga och andra närstående. Senast dag för remissvar är 15 november 2022.

Sänk tröskeln till en god bostad

Utredningen om en [socialt hållbar bostadsförsörjning](#) lämnar förslag (SOU 2022:14) kring två delar i den sociala bostadspolitiken: uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun, samt vissa bostadspolitiska verktyg för att hjälpa de hushåll som inte själva hittar en lämplig bostad på marknaden. Sista dag för remissvar var i augusti 2022.

Slutbetänkande - ökad tillgänglighet och delaktighet i sin vård

Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården har överlämnat slutbetänkandet [Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram](#) (SOU 2022:22). Förslag finns bl.a. kring utökad vårdgaranti och ökad delaktighet för patienten i sin vård. Sista dag för remissvar var 30 september 2022.

Samsjuklighet – samordnade insatser vid skadligt bruk, beroende, psykiatrisk diagnos

Utredningen ska föreslå hur samordnade insatser kan säkerställas vid vård, behandling och stöd för barn, unga och vuxna med samsjuklighet i form av missbruk, beroende och annan psykiatrisk diagnos. I delbetänkandet [Från delar till helhet](#) (SOU 2021:93) föreslås en genomgripande reform av samhällets insatser vilket innebär stora omställningar för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Se [remissyttranden](#).

Brott mot välfärden

Delbetänkandet [Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott](#) överlämnades till regeringen i juni. Utredningen har sett över möjligheterna att stärka arbetet med att bekämpa bidragsbrott mot Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker

[Gårdsförsäljningsutredningen](#) har utrett gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker under förutsättning att Systembolagets monopol säkras: En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95). Utredningen remitterades sommaren 2022.

Din/er analys och reflektion:

Regeringens utredningar som redovisas 2023 – 2025

Skillnad mellan SOU och Ds - en del av lagstiftningsprocessen

- SOU: Statens offentliga utredningar. Utredningar inom kommittéväsendet tillsätts av regeringen och får ett direktiv där uppdraget beskrivs. Här finns alla pågående [kommittéer](#).
- Ds: Departementsskrivelser. Rapporter från utredningar som tillsätts *inom* Regeringskansliet, ofta i mer avgränsade frågor.

Barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter

En särskild utredare ska utreda frågor om barns möjligheter att klaga och utkräva sina [rättigheter enligt barnkonventionen](#). Syftet är att få kunskap som kan ligga till grund för möjliga åtgärder när det gäller barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter. Redovisas senast augusti 2023.

Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolan

En [särskild utredare](#) ska analysera och föreslå hur kunskapen kan öka om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet, samtidigt som skyddet för den personliga integriteten ska säkerställas. Syftet är att bättre kunna följa upp situationen i skolan för barn och elever med funktionsnedsättning. Redovisas senast september 2023.

Tryggt och säkert för alla i förskolan, skolan och fritidshemmet

Under de senaste åren har det skett ett antal grova våldsdåd i skolor i Sverige. En [särskild utredare](#) ska därför utreda och lämna förslag till åtgärder för att förbättra arbetet med säkerhet. Flera instanser har en roll och ett ansvar för att upptäcka och förhindra att det begås brott, samt beredskap för att agera om en våldssituation inträffar i eller i närområdet kring skolan, förskolan eller fritidshemmet. Slutredovisas senast augusti 2023.

Öppen fritidsverksamhet för ungdomar – mer tillgänglig och jämlik

En [särskild utredare](#) ska undersöka hur den öppna fritidsverksamheten för ungdomar kan utvecklas och om den kan vara relevant i brotts- och våldsförebyggande arbete. Syftet är att identifiera hur den kan utvecklas för att bli en mer tillgänglig och jämlik verksamhet med hög kvalitet. Förslag ska också lämnas på hur kommunerna kan utveckla verksamheten. Redovisas senast december 2023.

Användningen av lustgas i berusningssyfte – skydd för barn och ungas hälsa

En [särskild utredare](#) ska se över vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet, bl.a. reglering av lustgas i berusningssyfte som har ökat, särskilt bland barn och unga. Syftet är att säkerställa en sammanhållen och systematisk reglering för att uppnå ett effektivt och rättssäkert skydd för folkhälsan, med särskilt fokus på hur skyddet för barn och unga kan stärkas. Redovisas senast oktober 2023.

En uppväxt fri från våld

En särskild utredare ska lämna förslag till en samlad [nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn](#), inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska ha ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet under den närmaste tioårsperioden. Tiden för utredningen är förlängd och ska redovisas senast december 2022.

Skyddet för utsatta kvinnor ska stärkas ytterligare

Ett led i att uppfylla målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra är att kontinuerligt utveckla lagstiftningen så att den är heltäckande och ger ett ändamålsenligt skydd. Nu ska [kontaktförbudslagstiftningen](#) ses över. Redovisas augusti 2023.

Förebygga brott – Utbyte av information mellan skola och socialtjänst

En särskild utredare ska lämna förslag på förbättrade möjligheter till [informationsutbyte](#) mellan brottsbekämpande myndigheter och huvudmän för skolor. Syftet är att arbetet med att förebygga och bekämpa brott ska effektiviseras. Redovisas senast oktober 2023.

Ungdomskriminalitetsnämnder – en ny ordning för att förebygga brottslighet

En särskild utredare ska analysera och föreslå att [ungdomskriminalitetsnämnder](#) införs för att få tydligare åtgärder när barn och unga har hamnat i kriminalitet. De ska också möjliggöra tidigare, tillräckliga och mer samordnade insatser för att förebygga fortsatt kriminalitet. Principen om barnets bästa ska vara en utgångspunkt för utredningens arbete. Redovisas augusti 2024.

Din/er analys och reflektion:

Enklare att göra digitala vårdärenden åt sina barn – boka läkare, förnya recept

Mellan åldrarna 13 - 15 år har generellt varken barnet eller dess vårdnadshavare direktåtkomst till barnets patientuppgifter. Socialdepartementets utredare ska utreda och ge förslag på möjligheter för att ge vårdnadshavare, enskilt eller tillsammans med barnet, [direktåtkomst till barnets patientuppgifter](#) i hälso- och sjukvården inklusive tandvården. Redovisas maj 2023.

Digital vård – en del av en mer sammanhållen primärvård

En utredare ska se över hur digitala vårdgivare ska kunna bli en del av en mer sammanhållen primärvård där alla aktörer arbetar tillsammans för att tillgodose patienternas behov av vård. Syftet är att [öka integrationen mellan fysisk och digital vård](#) och främja ökad kontinuitet och tillgänglighet. Uppdraget ska vara slutfört senast augusti 2023.

En trygg sjukförsäkring – tre nya utredningar

Regeringen har beslutat att tillsätta [tre nya utredningar](#). Särskilda utredare ska se över läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden, beräkningen av sjuk- och aktivitetsersättningen samt genomförda förändringar i sjukförsäkringens regelverk. Slutredovisas juni 2023, dec 2023 samt mars 2024.

Utvärdering av vaccinering mot covid-19

En särskild utredare ska utvärdera förberedelsearbetet och genomförandet av vaccinering mot covid-19. Utredaren ska med utgångspunkt i sin utvärdering även lämna [förslag på effektiva åtgärder](#). Uppdraget ska pågå till november 2023.

Nya nationella strategier – beslutade

Nationell handlingsplan för att implementera den europeiska barngarantin

Regeringen har beslutat om en nationell handlingsplan för att implementera Europeiska rådets rekommendationer om en [europeisk barngaranti](#). Målet med barngarantin är att förebygga och bekämpa social utsatthet genom att garantera att alla barn har tillgång till en uppsättning grundläggande samhällstjänster.

Första nationella strategin för anhöriga som vårdar eller stödjer närstående

Syftet är att stärka anhörigperspektivet inom vård och omsorg liksom göra stödet till anhöriga mer likvärdigt över landet. I Socialstyrelsens underlag till strategin lyftes [anhörigas situation som en folkhälsofråga](#) som bör ses som en del av kommuners och regioners hälsofrämjande och förebyggande ansvar.

Nationellt våldsförebyggande program – mäns våld mot kvinnor

Regeringen har beslutat om ett [nationellt våldsförebyggande program](#) kring mäns våld mot kvinnor. Genom programmet förstärks det tidiga våldsförebyggande arbetet, insatserna mot dem som har förhöjd risk att utöva våld samt åtgärderna mot dem som har utsatt en närstående för våld. Parallellt har flera uppdrag till flera myndigheter beslutats.

En nationell hemlöshetsstrategi 2022-2026 – stöd till kommuner

Regeringen har beslutat om en [nationell hemlöshetsstrategi](#) som ska minska och förebygga att barn och vuxna hamnar i hemlöshet. Det sker också arbete parallellt på andra områden som påverkar utvecklingen t.ex. tillgängligheten till missbruks- och beroendevården samt psykiatrin. Ett antal regeringsuppdrag ska stödja målen i strategin, t ex. uppdrag till länsstyrelserna att stödja kommunerna i arbetet mot hemlöshet.

Nationell handlingsplan för hållbar regional utveckling i hela landet 2022-2024

Tillväxtverket ska verka för och följa upp genomförandet av [Nationell strategi](#) för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030. Strategin refererar bl.a. till folkhälsopolitiken. I maj presenterade regeringen en [handlingsplan](#) 2022–2024 för det statliga genomförandet av strategin. Här lyfts bl.a. behov av att ansvar och uppgifter är tydliga, att statliga myndigheter samordnar sig och hittar en väl fungerande samverkan med regioner och kommuner.

- [Riksrevisionen](#) överlämnade i april en granskningsrapport till riksdagen kring statens insatser inom den regionala utvecklingspolitiken. Övergripande slutsats är att de gett svaga förutsättningar för ett effektivt samlat statligt agerande för att nå politikens mål, bl.a. bristande tydlighet, långsiktighet och helhetsperspektiv i regeringens styrning och organisering av statens insatser.

Din/er analys och reflektion:

Nya nationella strategier – på gång

Ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

[Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten](#) samordnar arbetet med att ta fram underlag till den nya nationell strategin för psykisk hälsa och suicidprevention. Uppdraget genomförs tillsammans med 24 andra myndigheter och i samråd med andra aktörer. Nuvarande nationell strategi för psykisk hälsa löper ut till årsskiftet och nationellt handlingsprogram för suicidprevention har inte uppdaterats. De ska nu sammanföras på ett tydligare sätt i en gemensam nationell strategi. Slutredovisas september 2023.

Nationell handlingsplan för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

[Folkhälsomyndigheten](#) tar fram en handlingsplan som ska stödja genomförandet av SRHR-strategin och utgöra en gemensam plattform för SRHR-arbetet i Sverige under perioden 2023–2033. Målgrupperna för handlingsplanen är de aktörer som har uppdrag och ansvar inom SRHR-området. Slutredovisas juni 2023.

Nationell strategi mot hiv och aids ska uppdateras

[Folkhälsomyndigheten](#) ska ta fram underlag till en uppdatering av den nationella strategin mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar. Detta är ett första steg i att se över strategin som senast uppdaterades 2017. Redovisning till senast april 2023.

Andra regeringsuppdrag till myndigheter

Alla länsstyrelser får ett tydligare folkhälsoupdrag – god och jämlik hälsa

Länsstyrelserna ska, tillsammans med Folkhälsomyndigheten, [stödja lokalt och regionalt arbete](#) med folkhälsopolitiken 2022–2024. Utifrån regionala och lokala förutsättningar och behov, ska länsstyrelsen vara en kompletterande länk mellan nationell, regional och lokal nivå, stödja kompetensutveckling och bidra till att samarbete mellan aktörer utvecklas. Syftet är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Uppdraget bygger på resultat utifrån de två folkhälsopiloterna som genomförts av Länsstyrelsen i [Stockholm](#) och [Västerbotten](#).

Nationellt hälsovårdsprogram för alla barn och unga

[Socialstyrelsen](#) genomför en förstudie kring hur ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga kan utformas och implementeras. Utgångspunkt är förslag från utredningen om en sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34). Programmet ska inkludera hälsofrämjande och förebyggande insatser och omfatta primärvården, inklusive mödrahälso- och barnhälsovården, ungdomsmottagningarna och elevhälsans medicinska insatser. Slutredovisas oktober 2022.

Ökad fysisk aktivitet och bättre matvanor – jämlik hälsa barn och unga

[Folkhälsomyndighetens](#) (FoHM) två uppdrag ska bidra till en god och jämlik hälsa hos barn och unga. Grupper med sämre socioekonomiska förutsättningar ska särskilt beaktas. Redovisas under 2025.

- FoHM ska föreslå mål och bidra till en struktur för en tydlig inriktning för ett långsiktigt arbete för ökad fysisk aktivitet bland barn och unga. Naturvårdsverket ska bistå i arbetet.
- FoHM och Livsmedelsverket ska föreslå mål och indikatorer för arbetet med att påverka barns och ungas livsmedelskonsumtion i en mer hållbar och hälsosam riktning. Frågor kring olika matmiljöer som idrotts- och simhallar och bibliotek ska särskilt beaktas.

Ny kunskapsplattform – inne- och utemiljöer för fysisk aktivitet

[Centrum för idrottsforskning](#) (CIF) ska upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Plattformen ska utveckla, samla och förmedla kunskap för att samhället ska nå såväl breda som nya grupper av idrotts-, motions- och friluftslivsutövare. Redovisas senast april 2023.

Ny insamlingsmetod för undersökningen av barns levnadsförhållanden

[Statistiska centralbyrån](#) (SCB) ska implementera en ny insamlingsmetod för undersökningen av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF, barn 12-18 år). I undersökningen ställs bl.a. frågor kring barns fysiska och psykiska hälsa, ekonomi, boende, sociala relationer och fritidsaktiviteter. Redovisas mars 2024. Se också undersökningen Skolbarns hälsovanor, sid 33.

Vidareutveckling av familjecentraler – mer hälsofrämjande och förebyggande

[Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen](#) ska kartlägga och analysera familjecentraler och andra liknande verksamheter i Sverige. Förslag ska lämnas på hur verksamhetsformerna kan stödjas och vidareutvecklas, t ex hur det hälsofrämjande och förebyggande arbetet kan stärkas, hur verksamhetsformerna kan bidra till språkutvecklingen hos barn och på andra sätt bidra till att motverka segregation. Förutsättningar för att utveckla verksamheterna för äldre barn ska också analyseras. Slutredovisas senast september 2023.

Utvärdering av ungdomsmottagningarnas arbete kring psykisk hälsa

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska följa, utvärdera och stödja de insatser som kommuner och regioner genomför inom ramen för överenskommelsen mellan staten och SKR inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Syftet är att stärka kommuner och regioners förutsättningar att genomföra insatserna och att identifiera frågor som kan behöva prioriteras. Läs [lägesrapporterna 2022](#). Slutredovisas 2024.

- Inom ramen för uppdraget pågår en utvärdering av arbetet på [ungdomsmottagningar](#) som ska generera kunskap om ungdomsmottagningarnas roll och deras betydelse för barn och ungdomars psykiska hälsa.

Gemensam webbportal ska stärka studenters psykiska och fysiska hälsa

Stockholms universitet, Linköpings universitet och Universitets- och högskolerådet (UHR) ska utveckla en gemensam [webbportal för studenthälsovården](#). Syftet är att öka den digitala samordningen av studenthälsovården vid universitet och högskolor för att öka likvärdigheten i studenternas tillgång till studenthälsovården och stärka lärosätena i detta arbete. Slutredovisas mars 2023.

Föräldraskapsstödsprogram – utökat generellt statsbidrag till kommuner

Riksdagen har beslutat att öka det generella statsbidraget under 2022 och framöver, för att möjliggöra för kommunerna att erbjuda en ökad tillgång till föräldraskapsstödsprogram. Statsbidraget betalas ut automatiskt och är inte öronmärkt för vissa ändamål. [Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd](#) (MFoF) fick i mars uppdraget att informera om detta samt följa upp effekten. Redovisning senast april 2023. [Mer info från MFoF](#).

Slutredovisning - Nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, [MFoF](#), har slutredovisat sitt uppdrag att stödja genomförandet och följa upp strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd. I slutrapporten lyfts utmaningar och möjligheter samt förslag på hur arbetet med den nationella strategin kan fortsätta på nationell, regional och lokal nivå.

Brotts- och våldsförebyggande föräldraskapsstöd 2022-2023 – en del av strategin

- MFoF ska under 2022 – 2023 genomföra den [handlingsplan för ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd](#) som myndigheten tagit fram. Målet är att bidra till att förebygga barns och ungas brottslighet. Slutredovisas februari 2024.
- MFoF ska också främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom [stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext](#). Uppdraget ska delredovisas i form av en handlingsplan för myndighetens arbete i april 2023 samt slutredovisas mars 2025.

Din/er analys och reflektion:

Psykisk hälsa och suicidprevention – flera regeringsuppdrag

- [MUCF och Folkhälsomyndigheten](#) ska kartlägga ungas upplevda psykiska hälsa och ohälsa. Kartläggningen ska svara på vilka faktorer som verkar främjande, vilket stöd unga i åldern 13-25 år själva efterfrågar och från vilka aktörer. Slutredovisas juni 2023.
- [Folkhälsomyndigheten](#) ska utveckla och stödja samhällets arbete med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid. De ska öka kunskapen om psykisk hälsa, vad som påverkar och vad man kan göra för att må bättre. Nu finns en ny webbplats för allmänheten [Din psykiska hälsa.se](#).
- [Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen](#) ska årligen följa, utvärdera och stödja de insatser som kommuner och regioner genomför 2020–2023 inom ramen för överenskommelsen mellan staten och SKR. Slutredovisas 2024.
- [Socialstyrelsen](#) ska genomföra insatser för att utveckla hälso- och sjukvårdens kvalitets- och patientsäkerhetsarbete kring utredningar och anmälningar som rör suicid. Alla ska anmälas om det finns skäl att tro att de hade kunnat undvikas ifall adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med vården.
- Läs mer om [Socialstyrelsens](#) pågående uppdrag kring psykisk hälsa.

Psykisk hälsa – främjande, förebyggande, vård och stöd

[Överenskommelsen 2021-2022](#) inom området psykisk hälsa och suicidprevention är en fortsättning av det långsiktiga arbete som stimulerats av staten och där SKR bidragit med utvecklingsstöd till kommuner och regioner.

Främjande av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – SRHR

- Utifrån Skolverkets uppdrag att förtydliga läroplanerna har regeringen beslutat om ändringar i kunskapsområdet sex och samlevnad, som nu bytt namn till [sexualitet, samtycke och relationer](#). Förändringarna ska tillämpas från hösten 2022.
- Socialstyrelsen ska genomföra insatser för kvinnors hälsa och en förbättrad vård kring förlossning. En del avser identifiering av behov av strategiska insatser inom hälso- och sjukvården på ett livslångt perspektiv på [sexuell och reproduktiv hälsa](#) med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser. Slutredovisning maj 2023.

- Socialstyrelsen tar fram nationella riktlinjer, kompletterar kunskapsstödet för vården [före, under och efter graviditet](#), samt indikatorer för uppföljning. En första publicering av arbetet i december 2022.
- Folkhälsomyndigheten tar fram en [nationell handlingsplan för SRHR](#) som ska konkretisera målsättningarna i den nationella SRHR-strategin. Redovisas juni 2023.

Kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och behov i olika skeden under hela livet.

SKR och regeringen har en långsiktig överenskommelse om att satsa på kvinnors hälsa och att alla föräldrar ska känna sig trygga och säkra före, under och efter en graviditet. Läs mer om [SKRs stöd till regioner](#), bl.a. [kartläggningen av kvinnors behov \(SRHR\)](#) och [Graviditetssenkäten](#) till gravida kvinnor och nyblivna mammor för att fånga upplevelser av hälsan och erfarenheter.

Hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning – SoL och LSS

[Socialstyrelsen](#) ska kartlägga hälsoläget bland personer med psykisk funktionsnedsättning som får stöd enligt socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Förslag på åtgärder ska lämnas som kan bidra till att stärka hälsan och skapa förutsättningar för en mer jämlik vård, tandvård och omsorg. Även tillgång till insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvård samt målgruppens sysselsättningsmöjligheter, sysselsättningsgrad och våldsutsatthet ska analyseras. Slutredovisas september 2023.

Äldre hbtqi-personers hälsa, vård och omsorg ska kartläggas

[Folkhälsomyndigheten](#) ska kartlägga äldre hbtqi-personers hälsa och livsvillkor i nära samverkan med Socialstyrelsen, som samtidigt får uppdrag att kartlägga behov av, och tillgång till, kommunal vård och omsorg. Slutredovisas september 2023.

Nationella minoriteterna och samernas hälsa och rättigheter – kunskapsstöd

- [Folkhälsomyndigheten](#) genomför insatser för att stärka och utveckla kunskapen om hälsan bland de nationella minoriteterna och urfolket samerna hälsa inkl. livsvillkor, levnadsförhållanden och levnadsvanor. Särskilt fokus är psykisk hälsa och suicid, och kopplingen mellan hälsoutfall och faktorer som rör diskriminering, utanförskap, hot och våld. Delredovisas årligen. Slutredovisas oktober 2024.
- [Socialstyrelsen](#) ska under 2022-2024 ta fram och sprida kunskapsstöd samt genomföra kompetenshöjande insatser om de nationella minoriteternas rättigheter. Stödet ska riktas till beslutsfattare och professioner inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och äldreomsorgen.

Din/er analys och reflektion:

Bättre information och kunskap - elevers rättigheter

[Diskrimineringsombudsmannen](#) (DO) ska genomföra särskilda informationsinsatser och ta fram ett informationsmaterial till stöd för elever och vårdnadshavare. Syftet är att ge information om elevers skydd mot diskriminering och kränkande behandling. Redovisas senast november 2023.

Kunskapslyftet för barnets rättigheter

[Statskontoret](#) ska följa upp och analysera regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter i statliga myndigheter, regioner och kommuner. Analys ska göras av de insatser som har genomförts sedan starten 2017. Utifrån resultatet, ska förslag lämnas på hur strukturen för ett långsiktigt kunskapsstöd till statliga myndigheter, kommuner och regioner kan utvecklas i frågor som rör barnets rättigheter. Delredovisas i maj 2023 och slutredovisas oktober 2023.

Gemensamt utvecklingsarbete ska motverka att ensamkommande barn försvinner

[Socialstyrelsen](#), [Migrationsverket](#) och [Polismyndigheten](#) ska tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete kring ensamkommande barn som försvinner. Syftet är att höja kunskapen på området och att utveckla samordnade och långsiktigt hållbara arbetssätt som motverkar att barn försvinner. Slutredovisas senast september 2025.

SKR arbetar aktivt för att stödja kommuner och regioner i arbetet med att:

- stärka [barnets rättigheter](#) genom utbildningar, handledning, enskild rådgivning, stödande material, lärande exempel och olika nätverk. Barnkonventionen blev svensk lag år 2020.
- stärka [MR-perspektivet i styrning och ledning](#) i syfte att skapa genomslag och långsiktighet för de internationella åtaganden som Sverige gjort.

Din/er analys och reflektion:

Uppföljning av de jämställdhetspolitiska delmålen – utbildning och obetalt arbete

[Jämställdhetsmyndigheten](#) ska följa upp utvecklingen i förhållande till de jämställdhetspolitiska delmålen 3 (jämställd utbildning) och 4 (jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet). Redovisas senast oktober 2023.

Förutsättningar för en jämställd rekrytering till välfärden

[Jämställdhetsmyndigheten](#) ska göra en analys av den könssegregerade arbetsmarknaden inom välfärdsvården och ta fram förslag för att motverka könsbundna studie- och yrkesval och därigenom skapa en bredare rekryteringsbas till välfärden. Redovisas senast april 2023.

Analys av inkomstskillnader mellan män och kvinnor – breddat uppdrag

Kommissionen för jämställda livsinkomster konstaterade i sitt betänkande ”Minska gapet – åtgärder för jämställda livsinkomster” att det finns ett stort gap i livsinkomster mellan kvinnor och män. [Medlingsinstitutet](#) ska nu, utöver löneskillnader, också kartlägga andra inkomster som påverkar kvinnor och mäns ekonomi. Uppdraget är en del av regeringens satsning på 28 miljoner kronor per år 2022–2024 som syftar till att stärka arbetet för att nå de jämställdhetspolitiska målen, det så kallade [Jämställdhetslyftet](#).

Könsuppdelad statistik – fokus på hur kön kan samvariera med andra variabler

[Statistiska centralbyrån](#) (SCB) ska ta fram en handledning för arbete med könsuppdelad statistik med ett särskilt fokus på hur kön kan samvariera med andra variabler. Myndigheten ska också utreda förutsättningar för SCB att tillhandahålla könsuppdelad statistik till myndigheter i syfte att möjliggöra fördjupade analyser. Behov finns t.ex. kring analyser på regional nivå. Redovisas februari 2023.

Öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

[Arbetsförmedlingen](#), ska, tillsammans med flera myndigheter, ta fram en myndighetsgemensam plan för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden. Slutredovisas mars 2023. Detta är en del av regeringens satsning 2022–2024 som syftar till att stärka arbetet för att nå de jämställdhetspolitiska målen, det s.k. [Jämställdhetslyftet](#).

Öppen förskola ska underlätta utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden

[Regeringen](#) har beviljat SKRs ansökan om medel till en förstudie om öppen förskola som ett sätt att underlätta utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Målet är bl.a. att stärka kapaciteten hos kommuner. Läs mer om [SKRs stöd](#).

Stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga – stor betydelse för hälsan

[Socialstyrelsen](#) ska stärka och utveckla stödet till barn i familjer med skadligt bruk, missbruk eller beroende, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning, . Detta där våld förekommer eller där en förälder eller vårdnadshavare lider av en allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider. Stödet ska också stärkas till barn vars förälder eller vårdnadshavare är frihetsberövad. Slutredovisas senast mars 2026.

Tre uppdrag inom ramen för Sveriges första nationella anhörigstrategi

Statsbidraget utökas för organisationer som stödjer anhöriga och [Socialstyrelsen](#) får tre uppdrag som ska redovisas okt-nov 2023:

- redovisa hur anhörigperspektivet och [kommuner och regioners stöd till anhöriga](#) kontinuerligt kan följas upp,
- ta fram stöd för att [stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg](#),
- ta fram [stöd till kommuner](#) för ett mer individanpassat och likvärdigt stöd till anhöriga.

Mer tillgänglig primärvård – stärkt tillsyn kring socioekonomiska skillnader med mera
[Inspektionen för vård och omsorg](#) (IVO) ska genomföra tillsynsinsatser som ska bidra till utvecklingen av en mer tillgänglig primärvård i hela landet. Insatserna kan t.ex. handla om i vilken grad samverkan mellan region och kommun sker, och i vilken grad arbetet påverkar skillnader mellan patientgrupper som beror på socioekonomi. Slutredovisas december 2023.

Omställningen till god och nära vård – fler hälsofrämjande insatser och digitala tjänster
[Socialstyrelsen](#) ska följa omställningen till en mer nära vård och ta fram förslag på indikatorer för uppföljning. Årets uppföljning visar bl.a. att regioner och kommuner har etablerat centrala funktioner för att driva arbetet, att användningen av digitala tjänster ökar och fler hälsofrämjande insatser redovisas. Se hur det går det i din kommun och region.

Vård- och hälsocentralers arbete - främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa
[Socialstyrelsen](#) ska genomföra insatser för att främja, stödja och följa omställningen till en god och nära vård för att förbättra primärvårdens arbete kring psykisk hälsa. Särskilt fokus är hälsofrämjande arbetssätt. Utgångspunkt är bl.a. förslag i utredningen [God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa](#) samt de fleråriga strategiska färdplaner som Socialstyrelsen tagit fram och genomfört som stöd till omställningsarbetet. Slutredovisas mars 2025

God och nära vård som främjar jämlik hälsa - fokus på primärvården

[Överenskommelsen](#) mellan regeringen och SKR ska bidra till vidareutveckla den nära vården. Målet är att skapa en god, nära och samordnad vård och omsorg som främjar jämlik hälsa, och att patienter och närstående ska kunna vara delaktiga utifrån deras olika förutsättningar.

Din/er analys och reflektion:

Rådet för hållbara städer ska stärka kommunernas förutsättningar

[Rådet för hållbara städer](#) är ett myndighetssamarbete som ska stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Uppdraget har ändrats bl.a. genom en tydligare inriktning mot mål 11 om hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Folkhälsomyndigheten inkluderas i rådet, samtidigt som uppdragstiden förlängs till år 2030.

Regional tillväxt - långsiktig satsning till kommuner med socioekonomisk utmaning

[Tillväxtverket](#) fördelar och följer upp statsbidrag till 30 kommuner för att de ska kunna stärka sin sociala och ekonomiska kapacitet. Kommunerna arbetar med insatser inom bl.a. utbildning, sysselsättning, folkhälsa, integration och barn och unga. Uppdraget 2021-2027 är en del av myndighetens satsning på regional tillväxt. [Läs mer om kommunernas insatser kring t ex folkhälsan.](#)

Regional tillväxt - hållbar utveckling 2019-2023

[Tillväxtverket](#) utvecklar och stärker arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet. Genom projektet Vågar till hållbar utveckling erbjuds finansiellt stöd, kunskap, erfarenhetsutbyte och utrymme för utveckling av nya metoder och arbetssätt.

- Regeringen lämnar också årligen regleringsbrev till regionerna kring villkoren för användning av statliga medel (anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder). Anslaget fördelas till alla regioner som fattar beslut om hur medlen ska användas till insatser.

Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

För att flickor och pojkar i behov av [tidiga och samordnade insatser](#) ska få sina behov tillgodosedda, ska Skolverket och Socialstyrelsen tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete i syfte att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

- Uppdraget är förlängt och ska dessutom rikta särskilda insatser mot dels riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden, dels barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Slutredovisas juni 2023.

Desinformation om socialtjänsten ska motverkas

[Socialstyrelsen](#) ska motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten. De felaktiga uppgifterna som sprids har bl.a. lett till att människor inte vågar vända sig till socialtjänsten. De ska också ta fram förslag på åtgärder för att stärka tilliten till socialtjänsten bland barn, unga och familjer som behöver stöd och hjälp. Slutredovisas december 2026.

Delmos avvecklas - förstärkning av myndigheters arbete mot segregation

Riksdagen har beslutat att Delegationen mot segregation (Delmos) ska avvecklas december 2022. I regeringens långsiktiga strategi mot segregation konstateras bl.a. att arbetet med att minska och motverka segregation måste bedrivas tvärssektoriellt, kunskapsbaserat och långsiktigt. Några exempel på nya uppdrag:

- [Boverket](#) tar över vissa uppgifter hos Delmos, som Segregationsbarometern.
- [Åtta myndigheter](#) ska analysera och redovisa hur nya statistikverktyg för uppföljning av socioekonomisk segregation kan användas som stöd i analys, planering, inriktning och uppföljning av myndigheternas verksamhet. Redovisas oktober 2022.
- [Statskontoret](#) ska utreda arbetet för att minska och motverka segregation i syfte att bl.a. öka kunskaperna om hur arbetet är organiserat på lokal och regional nivå. Redovisas februari 2023.

SKR tar över delar av Delmos nätverk

SKR över delar av Delmos nätverk med kommuner som arbetar strategiskt med segregationsfrågan. SKR ingår också i en rad nationella initiativ, bl.a. Socialstyrelsens uppdrag kring desinformation och Statskontorets kartläggning av kommuner och regioners arbete segregation. [Läs mer här](#).

Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete – flera regeringsuppdrag

[Flera regeringsuppdrag](#) pågår i syfte att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Nedan några exempel.

- För att [stärka säkerheten i skolan](#) och förebygga våldsbrott i skolan behövs uppdaterad kunskap över hur våldet i skolan ser ut och tar sig uttryck. Brottsförebyggande rådet, Brå, ska stärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism i skolan samt kartlägga grövre våldsbrott i skolan. Redovisas december 2023 resp. mars 2024).
- Barnombudsmannen ska inhämta barn och ungas åsikter och erfarenheter för att få en bättre bild över vilka faktorer som kan [skydda barn och unga från att utnyttjas i brottslighet](#) och kriminalitet. Redovisas april 2023.
- Brå ska studera [hur flickor och pojkar involveras i och utnyttjas](#) av kriminella nätverk. Med involvera avses allt från successivt inträde till aktiv rekrytering i kriminella nätverk. Redovisas november 2023.
- Brå ska [utveckla stödet till kommuner med utsatta områden](#). Tillsammans med relevanta aktörer ska ett behovsanpassat och praktiktäna stöd ges i syfte att utveckla systematiskt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete lokalt. Redovisas juni 2024.

Partnerskap – tillsammans kan vi förhindra att barn och unga begår brott

[SKR, Polisen och Allmännyttan](#) kraftsamlar i ett partnerskap med sex kommuner i arbetet med barn och unga som begår eller riskerar att begå brott. Målet är att få bättre effekt på det goda arbete som redan sker genom att stärka och identifiera utvecklingsområden. Valfungerade arbetssätt kommer spridas. [SKR](#) erbjuder också flera nätverk inom området brottsförebyggande.

Stärkt arbete mot rasism – flera åtgärdsprogram och regeringsuppdrag 2022-2024

[Fem åtgärdsprogram](#) mot olika former av rasism har beslutats med konkreta åtgärder som syftar till att motverka afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer. De kompletterar den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Uppdrag inom ramen för programmen är exempelvis:

- [Barnombudsmannen](#) genomför kunskapshöjande insatser om rasism riktade till barn och unga, utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter. Redovisas juni 2023
- [Statens medieråd](#) sammanställer metoder för att motverka rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet bland barn och unga. Slutredovisas mars 2023.
- [Myndigheten för arbetsmiljökunskap](#) ska sammanställa kunskap om samband mellan vissa grupper utsatthet och arbetsrelaterad stress. Fokus är arbetsmiljö och vilken betydelse utsatthet till följd av etnisk tillhörighet, hudfärg och religion eller annan trosuppfattning kan ha för individens hälsa. Slutredovisas mars 2024.
- [Socialstyrelsen](#) ska ta fram, utveckla och sprida kunskapsstöd för att förebygga och motverka förekomsten av rasism och främja allas lika rättigheter och möjligheter inom hälso- och sjukvården, och bidra till en jämlik vård.
- [Statskontoret](#) ska följa upp och analysera den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Rekommendationer för hur arbetet kan nå större genomslag på lokal nivå ska tas fram. Redovisas juni 2023.

Förebyggande arbete mot våld i nära relationer – flera regeringsuppdrag

Flera satsningar pågår inom ramen för den nationella strategin för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor 2017-2026. Strategin inkluderar hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel och omfattar även män, pojkar och hbtqi-personer som kan utsättas för våld i nära relationer. [Nu förstärks arbetet ytterligare](#). Några exempel:

- Ett [nationellt centrum](#) mot hedersrelaterat våld och förtryck inrättas i oktober 2022 vid Länsstyrelsen i Östergötlands län
- [Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor](#), MUCF, ska tillsammans med flera myndigheter, inhämta kunskap om unga hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive utsatthet för så kallade omvändelseförsök.
- [Jämställdhetsmyndigheten](#) ska, tillsammans med flera myndigheter, anpassa och utvärdera två evidensbaserade våldsförebyggande program 2022–2025, bl.a. genom en pilotstudie i kommuner och regioner.
- [Jämställdhetsmyndigheten](#) ska höja kunskapen om vilka konsekvenser våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck kan få i arbetslivet och ett praktiskt inriktat metodstöd till arbetsgivare ska samlas och spridas.
- [Socialstyrelsen](#) ska fördela utvecklingsmedel och tillsammans med länsstyrelserna, Jämställdhetsmyndigheten, Uppsala universitet (NCK) och Linköpings universitet (Barnafrid) och Jämställdhetsmyndigheten ta fram kompetensstöd till kommuner, regioner och ideella organisationer för att utveckla arbetet mot våld i nära relationer.
- [Centrum för idrottsforskning](#) (CIF) ska analysera idrottsrörelsens roll i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och idrottens potential att minska segregationen i samhället.
- [Polismyndigheten](#) ska stärka kompetensen hos medarbetarna för att bemöta personer med psykisk ohälsa kopplat till brott i nära relation.
- [Sametinget](#) ska arbeta med främjande åtgärder för jämställdhet i det samiska samhället 2021-2024, och förebygga och bekämpa mäns våld mot samiska flickor och kvinnor.

Satsning för stärkt jämställdhet och kvinnofrid

[SKRs satsning](#) för att stödja kommuner och regioner att utveckla arbetet för jämställdhet och kvinnofrid 2021-2023 har särskilt fokus på att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Satsningen finansieras med medel från regeringen och är en fortsättning på det arbete för stärkt jämställdhet och kvinnofrid som SKR genomförde efter överenskommelse med regeringen 2018-2020.

Allergiska besvär – stärk det förebyggande arbetet och främja en jämlik vård

[Socialstyrelsen](#) och [Livsmedelsverket](#) ska genomföra en förstudie för att utveckla det förebyggande arbetet och främja en jämlik vård. Färre ska drabbas av allergiska besvär och fler ska kunna leva ett gott liv trots sin allergi. Redovisas september 2023.

Samordning av det nationella arbetet med att bekämpa cancer

EU-kommissionen presenterade förra året en europeisk plan för att bekämpa cancer. [Socialstyrelsen](#) ska samordna det nationella arbetet med att genomföra planen samt bidra i arbetet med andra satsningar på området, till exempel inom EU 4 Health Programme.

Förbud mot livsmedelsförpackningar med skadliga effekter på miljön och folkhälsan

[Livsmedelsverket](#) ska att fram ett förslag till förbud mot högfluorerade ämnen i material och produkter som är framställda av papper och kartong som kommer i kontakt med livsmedel. Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet har konstaterat att delar av den europeiska befolkningen får i sig för mycket av dessa ämnen. Redovisas oktober 2023.

Vill du veta mer om myndigheters huvudsakliga uppgifter och pågående uppdrag?

Utöver de generella regelverken om ekonomisk styrning och myndigheternas befogenheter och skyldigheter, beslutar regeringen om förutsättningarna för varje myndighets verksamhet. Det sker i myndighetens instruktion (huvudsakliga uppgifter) och i de årliga regleringsbrev (budget, uppdrag). Instruktionerna finns på [riksdagens](#) webb och regleringsbrev på [Ekonomistyrningsverkets](#) webb.

Stöd och verktyg – styrning, ledning och uppföljning

SCBs lägesbild - hur lever Sverige upp till målen i Agenda 2030?

- [SCBs Statistisk lägesbild 2022](#) är SCBs femte rapport av hur Sverige lever upp till målen i Agenda 2030. Temat är pandemin. Effekter syns på bl.a. samhälls ekonomin och medellivslängd, men hur dessa fenomen påverkar människors hälsa och ekonomi på längre sikt är ännu mycket svårbedömt.
- SCB och nationella samordnaren för Agenda 2030 har tagit fram ett [digitalt visualiserat](#) verktyg för att ge en bättre lägesbild av omställningen. Med hjälp av över 150 indikatorer tillgängliggörs statistiken i lättlästa tabeller och diagram. Syftet är att göra det enklare för samhällsaktörer att skaffa sig en lägesbild över Sveriges arbete för att nå de globala målen för hållbar utveckling.

Analysera synergier och målkonflikter med Agenda 2030 - kommuner

[SDG Synergies](#) är en metod för att systematiskt kartlägga och analysera synergier och målkonflikter i omställningen till ett hållbart samhälle och strävan att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Metoden har nu, utöver internationellt och nationellt, också testats på kommunal nivå i ett samarbetsprojekt mellan Nationell samordnare Agenda 2030, Stockholm Environment Institute, Linköpings universitet samt sex kommuner.

Lokalt och regionalt stöd – Tema folkhälsa

Under [Tema folkhälsa – lokalt och regionalt stöd](#) har Folkhälsomyndigheten samlat material som kan hjälpa dig som arbetar lokalt, regionalt eller nationellt med frågor som direkt eller indirekt berör folkhälsa. Här finns beskrivningar av folkhälsopolitikens mål, vem som gör vad inom folkhälsoområdet, förklaringar av begrepp, statistik av olika slag samt verktyg och stöd att använda i det praktiska arbetet. Nytt material presenteras löpande.

SKR stödjer kommunernas och regionernas hälsofrämjande och förebyggande arbete på olika sätt. Stöd i styrning och ledning på olika nivåer är t.ex. [Vägledning strategiskt folkhälsoarbete](#) – för dig som strateg/utvecklare, [Verktyslåda – folkhälsostatistik](#) – för dig som ska använda statistiken samt [Styra och leda folkhälsa](#) – för chefer/förtroendevalda folkhälsooperspektiv.

Stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet – samordning mellan myndigheter

[Folkhälsomyndighetens](#) stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet utgår från det folkhälso-politiska ramverket med det övergripande målet och de åtta målområdena. För varje målområde har andra nationella mål och myndigheter identifierats, som kan bidra till en god och jämlik hälsa. Implementeringen av stödstrukturen har påbörjats och utvecklas efter hand.

Stöd i arbetet med att främja hälsa och förebygga ohälsa – god och nära vård

Sedan 1 juli 2021 regleras i hälso- och sjukvårdslagen att primärvården särskilt ska tillhandahålla förebyggande insatser utifrån såväl befolkningens behov som patientens individuella behov och förutsättningar. Nu finns ett nytt tema på [Kunskapsguiden](#) kring hälsofrämjande och förebyggande arbete inom området god och nära vård.

Skolbarns hälsovanor – resultaten presenteras för första gången på regional nivå

Denna internationella studie har pågått sedan 1985/86 i Sverige och sker vart fjärde år. Frågenkäten ger svar om 11-, 13- och 15-åringars hälsa, livsvillkor, skolan, sociala relationer och levnadsvanor. Den här gången har också nya frågor lagts till om bland annat skolstress, psykisk hälsa och hur covid-19-pandemin har påverkat dem på olika sätt. Resultaten presenteras våren 2023 på [Folkhälsomyndighetens webbplats](#).

Pilot Pep Kommun – strukturellt arbete kring barns hälsa – matvanor och rörelse

[Generation Pep](#) samlar verktyg och stöd för barnhälsovården, förskola, skola och föräldrar kring barn och ungas hälsa, med fokus på fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor. I syfte att stödja kommunerna i det systematiska folkhälsoarbetet kring barn och ungas hälsa pågår också ett pilotprojekt, tillsammans med sex kommuner och en rådgivargrupp, där bl.a. SKR ingår. Målet är att skapa vägledning och metodstöd som flera kommuner kan använda.

Nytt webbstöd för prövning av barnets bästa

[Barnombudsmannen](#) (BO) har ett nytt webbstöd för prövning av barnets bästa. Stödet har tagits fram inom uppdraget att stötta utsedda statliga myndigheter i att fördjupa sitt arbete med barnets rättigheter, men stödet är generellt och kan användas av andra verksamheter.

Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling – jämlika livsmiljöer

Boverkets nya vägledning om barnkonventionens tillämpning i fysisk planering och stadsutveckling ger kunskap, inspiration och [verktyg för att skapa jämlika livsmiljöer och tillgodose barns rättigheter](#) i hela samhällsbyggnadsprocessen.

SKRs stöd för samordning av horisontella sakområden

Arbetet med folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnkonventionen och Agenda 2030 formuleras ofta i skilda uppdrag. Men på många sätt hänger de samman, både med varandra och med andra områden. De handlar i grunden om mer jämlika villkor och förutsättningar vilket är centrala aspekter för välfärdens utveckling. Här finns [stöd för att samordna arbetet](#).

Föräldraskapsstöd - indikatorer, kvalitetsmätning och uppföljning

Utifrån den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd har MFoF tagit fram ett [ramverk för uppföljning av föräldraskapsstöd](#) med förslag på olika typer av mått på nationell och regional nivå. Målsättningen är att täcka in struktur-, process-, resultat- och effektmått som grund för kontinuerlig uppföljning och utveckling av kvaliteten i det stöd som ges.

Indikatorer för aktivt och hälsosamt åldrande i Norden

[Nordens välfärdscenter](#) har sammanställt indikatorer för ett aktivt och hälsosamt åldrande samt följt hur de används för att stödja och följa politiska initiativ. Syftet är att skapa ett jämförande perspektiv på vilka indikatorer som finns resp. inte finns tillgängliga för beslutsfattare. Studien belyser också utmaningar och framtida förbättringsbehov.

- Studien är en del av Nordens välfärdscenters projekt [Åldersvänliga och hållbara samhällen i Norden](#), som syftar till att främja aktivitet och hälsa bland nordiska äldre. De koordinerar också det nordiskt nätverket för åldersvänliga städer och kommuner som ingår i [WHO's globala nätverk](#).

Nyinrättat kompetenscentrum för äldreomsorg

[Socialstyrelsen](#) har, på uppdrag av regeringen, inrättat ett Nationellt kompetenscentrum och vägledning för äldreomsorg som ett nationellt stöd till kommuner och verksamheter och för att utveckla kunskapen om äldreomsorgen.

Framgångsfaktorer för att stödja social innovation – komplexa samhällsutmaningar

[Mötesplats Social Innovation](#) (MSI) är en nationell kunskaps- och samverkansplattform. Målet är att stärka social innovation som samhällskraft för att tackla komplexa samhällsutmaningar och arbeta för ett hållbart samhälle. Plattformen grundades vid Malmö universitet 2010, är utvecklat i nära samarbete med Malmö stad och finns nu i ytterligare 4 regioner. MSI har, inom det europeiska projektet BuiCaSuS kartlagt lärande exempel inom fyra länder inkl. [Sverige](#) som beskriver metoder, verktyg och tillvägagångssätt kring innovationsprocesser.

SKRs satsningar - ett mer hälsofrämjande samhälle

Många olika aktörer behöver arbeta tillsammans och långsiktigt för att klara välfärdens utmaningar. De tre satsningarna [Strategi för hälsa](#), [Nära vård](#) och [Kraftsamling psykisk hälsa](#) sätter fokus på omställningen till en hållbar välfärd. De bidrar tillsammans till ett hälsofrämjande samhälle där gemensamma arbetssätt är att arbeta främjande, förebyggande och proaktivt med samordnade insatser utifrån gemensamma mål och mätningar.